

Dilatace času a práce v časech Covidu

Michal Lorenz

Katedra informačních studií a knihovnictví,

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Vážení čtenáři a čtenářky,

zažíváme dobu, kdy se akademická práce, ať již výuková či výzkumná, přesunula do virtuálního prostředí. Zatímco v posledním editoriale jsem se zamýšlel nad digitální transformací, kterou přinesla první vlna Covid pandemie, v tomto úvodníku bych se rád zamyslel na dilataci času mezi virtuálním a přirozeným prostředím. V druhé vlně pandemie jsme svědky deformace času vlivem interakce digitálního a analogového prostoru, v nichž probíhá život velké části západní společnosti. Domnívám se, že tato dilatace začíná výrazněji vynikat teprve nyní, ačkoli přesun do digitálního světa se odehrál již před několika měsíci. Akademická práce často probíhá formou home office. A jelikož často není vymezena přesným počtem pracovních hodin, ale přesahuje do času pro koníčky či zábavu, dochází k inferenci času pracovního a volnočasového. A tak zatím co pracovní činnosti spojené s výukou a s výzkumem migrovaly do digitálního prostředí, činnosti spojené s potřebami a zvyky stále sídlí v čase analogovém. Díky omezením spojeným s nouzovým stavem dochází dokonce ke zpomalení analogových činností, respektive prodloužením času potřebného k jejich realizaci. Například tam, kde bylo možné během půl hodiny zajít na obědové menu do restaurace, je třeba trávit čas přípravou pokrmu a obědová pauza se tak lehce roztáhne na hodinu a půl. Zde můžeme sledovat dilataci času, který v různých světech plyne odlišnou rychlostí a zcela mění tempo průběhu našich životů. Zatímco pracovní čas zůstává stejný, činnosti spojené s přípravou jídla, nebo také třeba s přípravou na přednášku (transformace analogových podkladů do digitální podoby) narůstají. Výsledkem je nárůst pracovní časové zátěže. Zvláštní roli v této situaci hraje komunikace, jejíž charakter je vzhledem k dichotomii analogové/digitální hybridní. Přesun komunikace z chodeb a osobních schůzek v kavárnách a při obědech do mailových schránek a VoIP aplikací znamená masivní nárůst zpráv a virtuálních schůzek, člověk digitální pak koordinací (v případě výuky) a kooperací (v případě výzkumu) tráví podstatně více času. Výrazně tak ubývá podílu pracovního času, který věnujeme dalším pracovním činnostem. Komunikace realizovaná asynchronně se současně natahuje – musíme čekat, až si na ni náš komunikant najde mezi přednáškami či schůzkami, a hlavně schůzkami čas a odpoví nám. V množství masivně narůstajících zpráv, které často sledujeme díky mobilním technologiím za pochodu, roste pravděpodobnost zapadnutí zprávy. Výsledkem je zdánlivý nárůst pracovní činnosti, reálně minimálně času potřebného na její dokončení, přeschůzkovaná pracovní doba a interference se zpomalenými činnostmi každodenního života.

V této atmosféře začalo přicházet na svět druhé číslo letošního ročníku časopisu ProInflow. Nese si smutný rekord – pro toto číslo jsme museli oslovit dosud nejvyšší počet recenzentů a přijmout také nejvíce odmítnutí kvůli nedostatku pracovního času. Zrod tohoto čísla byl tedy poznamenán současnou pandemií, a tak toto Covid'átko přišlo na svět s měsíčním zpožděním. Jsme rádi, že intenzivní úsilí o dotažení recenzních řízení dospělo k úspěšnému konci a můžeme vám představit řadu zajímavých článků z oblasti informačních věd. V tomto čísle najdete pět původních článků a pokračování polemiky z minulého čísla ProInflow v nerecenzované části komentářů. Prvním článkem je výzkumná studie Využívání portálu Knihovny.cz v knihovnách ČR, představující výsledky dotazníkového šetření mezi knihovníky a knihovnicemi se zaměřením na uživatelskou přívětivost a využívání funkcí portálu, zvláště pak funkcí vyhledávacích. Následuje výzkumná studie Signifikantní vlastnosti: příspěvek ke kolektivnímu nevědomí, která se věnuje uchovávání zvukových a obrazových souborů v Národní digitální knihovně. Výzkumná studie Stav, digitalizace a perspektivy sbírek zvukových nosičů v muzeích ČR představuje výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na zachycení přítomnosti a stavu auditivních dokumentů včetně jejich digitalizace a druhu nosičů. Ve výzkumné studii Filmový scénář perspektivou vybraných teoretických přístupů a pracovních metod humanitních a informačních věd se čtenář dozví podrobnosti o problematice klasifikace a katalogizace filmových scénářů a průzkumu sbírky filmových scénářů v knihovně Národního filmového archivu. V posledním, koncepčním článku Onlife jako epistemické východisko překonávající dualitu online a offline prostoru autor představuje a rozvíjí koncept onlife a aplikuje ho dále do oblasti filosofie výchovy a filosofie informace. Celé číslo je ukončeno reakcí Michala Černého na kritický komentář Marka Timka k jeho článku z minulých čísel časopisu ProInflow.